

DELO

GLASILO AVTONOMNE TRŽAŠKE FEDERACIJE K.P.I.

Obnovljena izdaja • Leto XII. • števil. 10 (544)

TRST - 5. AVGUSTA 1960

Posamezna številka 25 lir

Čitajte, širite in podpirajte komunistični tisk, ki se bori za mir, delo, izboljšanje življenjskih razmer in za gospodarsko obnovo!

Slovenski delovni ljudje!
„Delo“ je vaš list!

5., 6. in 7. avgusta: II. festival komunističnega tiska

Problemi sedanjega časa Ob nastopu nove vlade

Tambronijeva klerikalno-fašistična vlada je propadla. Premagana je bila od demokratičnih in antifašističnih sil. Imela je kratko življenje, saj se je poridila šele preteklo spomlad. Njena bilanca je kaj bedna.

Kljub temu, da se je sama označila kot nekaka prehodna in administrativna vlada, ki naj bi bila na oblasti le do oktobra, to je do novih upravnih volitev. Toda kaj kmalu se je izkazala kot sredstvo sil združene reakcije monopolov, velekapitala. Vatikana in sil hladne vojne. Zato ni bila upravna ampak izrazito politična vlada. V zgodovino bo, od nosno je že prešla, kot vlada, ki je kriva celo prelivanja krvi, kar potrjujejo dogodki v Genovi, Rimu, Reggio Emilia, Catanii in drugod: kot vlada, ki je povzročila zelo resno nevarnost prave državljanke vojne.

Med drugim je treba še podčrtati dejstvo, da je ta vlada resno ogrozila celo sam obstoj demokratične ureditve države in parlamentarnih ustanov. Jasno je, da si je pri vsem tem naprtila zelo veliko odgovornost v prvi vrsti demokratijska stranka sama. In to odgovornost bo sodila tudi zgodovina.

Resnost položaja, v katerem se je znašla italijanska republika pod Tambronijevo vlado je priznal celo sam novoimenovani ministrski predsednik Fanfani. Kljub temu, da je Fanfani, ko je predstavljal novo vlado v parla-

mentu, skušal zvrniti vso težo odgovornosti za nastali položaj na fašiste, se ni na stvari nič spremenilo. Tambronijeve vlade ni več. Na njenem mestu je sedaj vlada, ki ji načeluje poslanec Fanfani. Je to vlada, sestavljena iz samih demokristjanov. Nobenega dvoma ni o tem, da niti sedanja vlada ni dejanski izraz politične opredelitve večine državljanov.

Pravilno je to, kar je KPI izrekla, ko se je sedanja vlada šele osnovala. Sodili jo bomo po njenih dejanjih. Toda soditi šele po nekaj dnevih njenega obstoja, bi bilo preuranjeno. Kako bo vladala, to bomo šele videli in potem bomo sodili.

Na kakšni osnovi bo delovala sedanja vlada? To je vprašanje sedanjega časa. Ali bo ostala na področju notranje politike pri že starih in okostenelih pozicijah klerikalnih in reakcionarnih sil, ki skušajo kolikor se da ob strani poriniti antifazišem in odporniško gibanje? Ali bo nadaljevala z že staro in zgrešeno zunanjo politiko, po vzgledu njenih predhodnic? Ali bo nova vlada favorizirala tako gospodarsko politiko, ki bo dajala povsem proste roke velikim monopolom, se držala zgolj retorike glede takojimenovanih novih razvojev na škodo tiste organske reforme, ki je tako zelo potrebna in nujna, ali bo delala obratno? Kako bo skušala uresničevati takojimenovani zeleni načrt za razvoj kmetijstva, kako

prepotrebno šolsko reformo itd?

Vse to so vprašanja, ki se danes z vso resnostjo postavljajo na politično pozornico.

Toda tu se postavlja tudi vprašanje razpisa novih upravnih volitev. Kot je znano bi se te volitve morale vršiti prihodnje jesen, za kar pa se demokristjanska stranka ne navdušuje ali bolje rečeno, ta stranka skuša te volitve odgoditi, očitno zato, ker se boji preveč bolečega obračuna. Kakšno je stališče komunistov do tega vprašanja, je znano. Volitve se morajo vršiti v času kot ga določa republiška ustava. Morajo se, torej, vršiti letošnje jesen.

Vse to velja na splošno v vsedržavnem merilu.

Toda če se ozremo še na specifične probleme, ki zanimalo zlasti Tržaško ozemlje, ugotovimo, da je tu vrsta drugih problemov, ki zlasti živo zanimalo tukajšnje državljane. Tu se postavlja zlasti problem ustanovitve deželne avtonomije, to je problem ustanovitve dežele Furlanija-Juljske krajiina z vsemi ugodnostmi in pravicami, posebne avtonomije za Tržaško ozemlje in ustanovitve proste cone.

Nadalje se postavlja problem gospodarskega razvoja tržaškega mesta in ozemlja, zagotovitev dela, zlasti v velikih tovarnah in problem razvoja prometa, zlasti luškega.

In končno se postavlja problem, ki tako živo zanimala našo narodno skupnost, to je zagotovitev izvajanja vseh določil republiške ustave glede pravic slovenske etnične skupnosti, demokratičnih svoboščin ter prenehanja vsake diskriminacije, bodisi politične ali narodnostne.

Tu naj še posebej podčrtamo, da smo bili Slovenci na Tržaškem še pred nedavnim prizadeti po specifični narodnostni diskriminaciji, kar v nobenem pogledu ni v skladu z demokracijo in s pravicami, ki jih jamčijo republiška ustava in mednarodni dogovori.

Vse to so torej problemi sedanjega časa, problemi, ki se postavljajo pred sedanja vlado. In po tem, ko bo ta vlada reševala te probleme, bo mogoče soditi o njenem delovanju.

Tu pa je treba še nekaj izrecno pritrčiti in to je, dejstvo, da si temne in reakcionarne sile še nadalje prizadevajo poriniti kolo zgodovine nazaj: da fašizem, kljub vsem porazom, ki jih je doživljal, še vedno skuša dvigati glavo. In to posebno še, ker je podprl od sil, ki jim ni na tem, da bi bila v Italiji prava demokracija in svoboda.

Pri nas so še vedno v »modi« nacionalistični in šovinistični pojavi. Zato pa je nujno potrebna najširša enotnost demokratičnega in antifašističnega gibanja, ki temelji na tradicionalnih odporniškega gibanja.

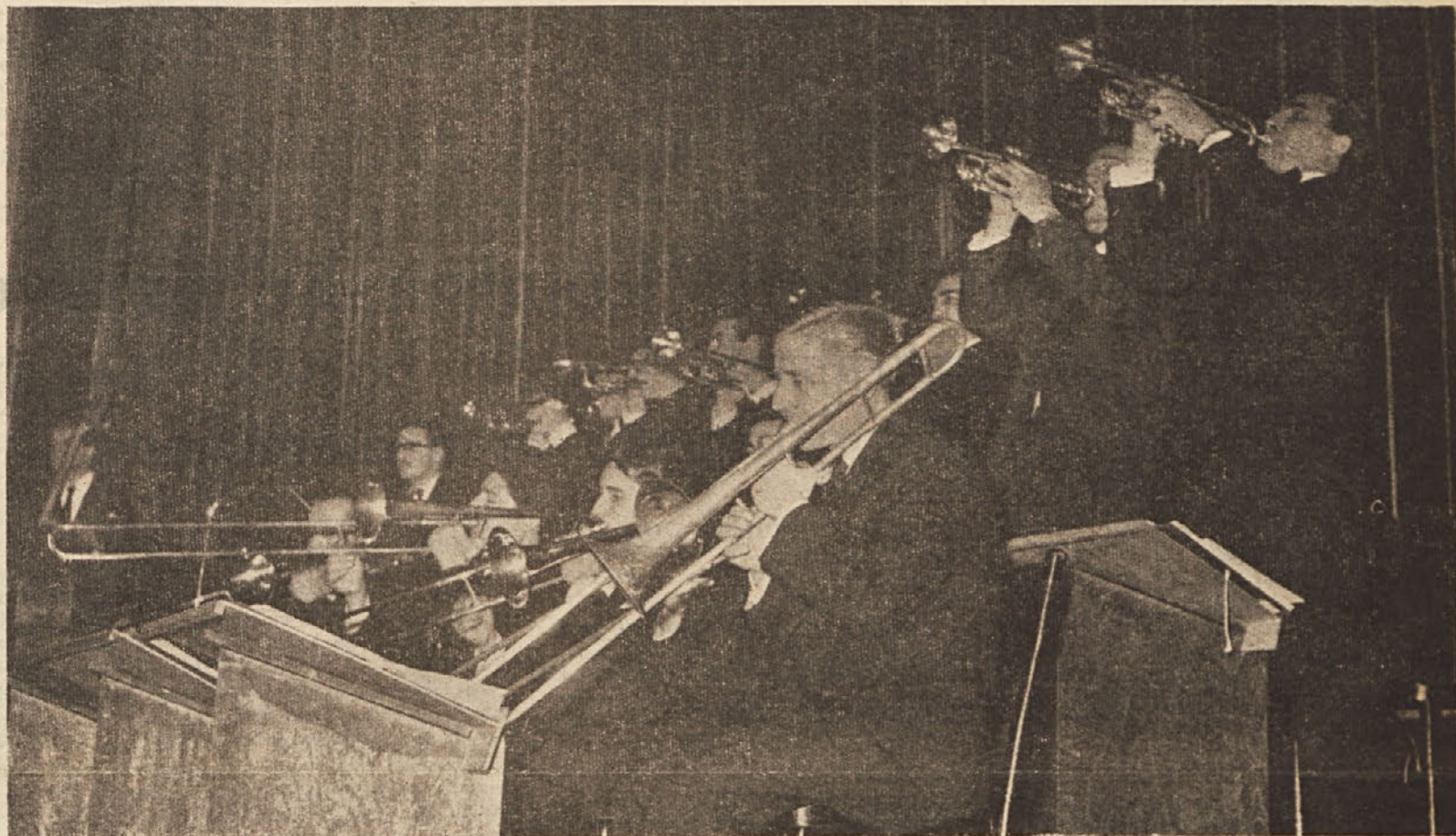
Pri nas na Tržaškem in v obmejnih področjih

Spored festivala komunističnega tiska v parku na Pončani v Trstu (ul. Orlandini) 5.6.in7. avgusta 1960

V petek, 5. avgusta:
Otvoritev ob 17. uri
Izvolitev miss „Vie Nuove“
kot gost orkestror bo nastopil komik Berto De Rosè

V soboto, 6. avgusta:
Otvoritev ob 15. uri
Nočna tekma v hitri hoji za pokal „l'Unità“

V nedeljo, 7. avgusta:
Otvoritev ob 9. uri
Turnir v „briskolitrete“ po skupinah
Ob 11. uri predstava za otroke
V popoldanskih urah godbeni koncert
Nastop otroškega pevskega zbora iz Kriza
Ob 18. uri bo **VELIKA TOMBOLA**
Dobitki znašajo 100.000 lir

V nedeljo ob 19. uri bo govoril
poslanec ARRIGO BOLDRINI
nosilec zlate kolajne odporniškega gibanja

Vse tri večere od 20.30 dalje ples na prostem
Igral bo zabavni orkester

„Branko Krsmanović“ iz Beograda
s sodelovanjem pevke ANICE ZUBOVIČ

V nedeljo bo tudi srečolov s 6000 dobitki

Obiščite razstave o Sovjetski zvezi, LR Kitajski in o borbi za mir

Za okrepitev bodo poskrbeli dobro založeni bifeji

Vstopnina 150 lir - Za otroke do 14. leta je vstop brezplačen

Nabiralna akcija za naš tisk

Letošnja kampanja za nabiranje prispevkov v sklad komunističnega tiska in v volilni sklad je tudi na področju Avtonomne tržaške federacije KPI rodila že zelo pozitivne sadove. Do trenutka, ko to poročamo, je federalni administrativni urad prejel sledeče prispevke:

Sekcija	prispevek lir
Curiel	250.615
Stara mitnica	229.100
Tomažič	64.400
V.O.M.	8.200
Sv. Jakob	139.750
Sv. Just - Staro mesto	25.635
Sv. Vid	7.050
Pratolongo	40.000
Magdalena	94.800
Pončana	200.000
Skeđenj	200.000
Sv. Ana	40.000
Kolonkovec	33.845
Sv. Ivar - Podlonjer	25.000
Sv. Alojz	53.150
Barkovlje	62.650
Rojan	31.300
Greta	51.500
Rocol	73.750
Lonjer	4.100
Milje	500.000
Prosek - Kontovel	20.000
Trebeče	34.600
Sv. Križ	50.000
Konkonel	4.000
Dolina	35.000
Boljunec	34.820
Domjo	29.440
Ricmanje	8.170
Log	3.675
Banc	1.000
Basovica	4.000
ACEGAT	104.750
Arsenal	50.000
Tovarna strojev	75.790
Ladjedelnica Sv. Marka	183.280

Dosedanja kampanja za komunistični tisk je obrodila pozitivne sadove 3. in 4. septembra bo v Borštu praznik DELA

Kljub temu, da bo minilo kmalu eno leto odkar se je vršil v Trstu I. pokrajinski festival „Unità“ in drugega komunističnega tiska, nam je veličastni in lahko bi rekli skoraj nepričakovani uspeh še vedno pred očmi. Nič čudnega, saj ni mogoče tako hitro pozabiti bogatih sporedov, ki so se vrstili tri dni zaporedoma v prijaznem

splohu je še posebno potrebna in nujna najširša enotnost med obema tu živečima narodoma, med Italijani in Slovenci. Le ako bo obstajala trdna enotnost v tem pogledu, bodo očuvani sadovi osvobodilnega gibanja, bo oživljena demokracija in bosta zagotovljena miroljubno sožitje ter bodoči razvoj. Zato pa se mora antifašistična enotnost stalno krepite, zato mora neprestano prevečati v naših vrstah du! 25. julija!

MIRKO KAPELJ

► Sekcije: Dolina, Boljunec in Domjo so že prekoračile cilj
► Številni prazniki tiska so bili zelo uspešni

parku na Pončani, razstav in drugih privlačnosti, ki so privabila na festivalski prostor tisoče in tisoče obiskovalcev, mož, žena in mladine, delavcev, kmetov, izobražencev, meščanov in deželanov, Italijanov in Slovencev. Predvsem nam ostaja v živem spominu veličastna udeležba na veliki prireditvi, ki se je vršila zadnji dan festivala, to je v nedeljo popoldne in zvečer.

V tem prijetnem obujanju spomina pa se že pripravljamo na 2. festival, ki se bo uradno otvoril že danes popoldne. Prav za prav so trajale priprave že dalj časa. Vse naše sekcije, tako tiste v mestu kot one na podeželju, so se tudi letos pripravljale z vso vnamo na svoj skupni, veliki, praznik, na festival komunističnega tiska. O tem, da je že med pripravi vladalo

za ta dogodek veliko zanimanje, nam potrjuje cela vrsta najrazličnejših, večjih in manjših, podob, kakor tudi zelo uspešni sekcijski prazniki tiska, ki so se že vršili in o katerih poročamo tudi na drugem mestu.

Popolnoma pravilno je, da vlada tako zanimanje za festival tiska, saj je prav tisk veliko in zelo učinkovito orodje, ki ga ima na razpolago delavski razred v borbi za svoje pravice in za mir.

Letošnji festival tiska bo pomenil nadaljnji korak naprej. Iz programa, ki ga objavljamo tu zraven, je razvidno, da gre za veliko stvar. Nedvomno je letošnja velika novost gostovanje svetovno znanega zabavnega orkestra „Branko Krsmanović“ iz Beograda, ki bo tokrat prvič nastopil v Trstu. Ta orkester je doslej že zaslužen

priznanje, ne le v Jugoslaviji, temveč tudi v številnih drugih državah. V sklopu orkestra sta tudi popularna pevec Anica Zubič — ki sodeluje tudi pri jugoslovanski RTV in je že petla tudi v Italiji, na Poljskem, v Sovjetski zvezi ter v nekaterih azijskih državah — ter Krsto Petrovič. Poleg teh dveh jugoslovanskih pevcev bodo nastopili tudi nekateri domači pevci, ki so sodelovali tudi na lanskem festivalu.

Prazniki tiska

Kot vidimo, gre za zares lep in bogat program, ki bo poln najrazličnejših privlačnosti. Tudi zato se pričakuje, da bo udeležba na letošnjem festivalu še večja kot lani.

Nasyidenje, torej, za festival tiska v parku na Pončani v Trstu!

V teku kampanje tiska so razne sekcije sprejele obveznosti glede sirjenja dnevnika „Unità“. Tu navajamo nekatere primere: Sekcija Bariera 200 iz

vodov, Rocol 210, Pončana 220, Magdalena 350, Kolonkovec 360, Sv. Alojz 100, Sv. Ivan 200 in Podlonjer 160, Greta 50, Rojan 50, Barkovlje 100, Nahrežina 35 ter milje 600 izvodov.

Prazniki tiska so bili doslej v sledečih krajih, odnosno sekcijah:

V Stramaru, Čarporah, Barrič, Križu, Miljah, Curielu, Rojanu, pri Sv. Barbri, v Zindisu (Milje) pri Sv. Ani, Sv. Jakobu in v Griži pri Miljah.

Vse prireditve, združene s temi prazniki, so lepo potekle, kljub temu, da je nekatere v nemali meri motilo neugodno vreme.

Predvideno so že druge prireditve, ki se bodo vršile v prihodnjih tednih in sicer: v Borštu, kjer bo skupen praznik za vso dolinsko občino, nadalje večje prireditve na Opčinah, pri Magdaleni, v Podlonjerju, v sekciji Pratolongo in v nekaterih drugih krajih. Na vse te prireditve vabimo vse prebivalstva tamkajšnjih sekcij.

za prav praznik „DELA“. Ta praznik bo v Borštu in nanj že sedaj opozarjamo vse naše bralce.

21. avgusta bo priredila praznik tiska tudi sekcija v Trebach. Obeta se lepa prireditev s pestrin sporedom, ki pa ga danes, žal, še ne moremo objaviti.

Tudi sekcija na Opčinah pripravlja svoj praznik tiska. Po vsej verjetnosti se bo vršil prvo nedeljo v septembru. Openki tovariši pripravljajo pravo presenečenje, nekaj festival za vso gornjo tržaško okolico.

Ena izmed pobud, ki spadajo v okvir priprave na festival komunističnega tiska in v okvir kampanje za komunistični tisk sploh, je akcija za nabiranje prispevkov. Kot je znano, je bilo določeno, da bo naša federacija nabrala v tej kampanji, ki je združena s kampanjo za nabiranje prispevkov v volilni sklad, 8 milijonov lir. Ta vsota je bila porazdeljena po sekcijah. Vsaka izmed teh je sprejela določene obveznosti ter si postavila točno določen cilj.

Iz razpredelnice, ki jo objavljamo tu zraven, je razvidno, koliko so posamezne sekcije do sedaj že nabrale. Zlasti razveseljuje, da so nekatere posebej podeželjske sekcije dosegle že do sedaj zelo lepe uspehe. Posebno so se izkazale sekcije v dolinski občini. Zato jim na tem mestu izrekamo posebno priznanje ter jih postavljamo za vzgled vsem ostalim.

Tov. Sajovitz
je umrl

4. julija letos je po dolgi, mučni in neozdraviteljni bolezni umrl naš tovariš dr. Umberto Sajovitz. Kruta in neizprosna smrt ga je iztrgala iz naših vrst sredi njegove najlepše moške dobe, saj je bil star komaj 45 let. Prepričani smo, da bo njegova duša našla mir in srečo v nebesih. Vsi, ki so ga poznali, mu bodo iskreno žal.

Tov. Sajovitz je bil sin siro-
mašnih staršev, ki so s težavo
skrbeli za njegovo izobrazbo. Ko
je vstopil na univerzo si je
pomagal s tem, da je poučeval
v tako imenovanih »sredstvih«,
ki so potrebna za nadaljevanje
izobrazbe. Bil je veselo odličnik
in kot tak je doktoriral iz
trgovske in gospodarske
znanosti. Doktorat je dosegel s
pohvalno, zato je kaj kmalu dobil
mesto asistenta na tržaški univerzi
ter je imel mnogo možnosti, da
bi postal profesor na stolico. To
da, žal, nastopila je vojna in
moral je k vojakom. Tako so
bili prekinitvi upov polni na-
črti. Po vojni so ga povabili,
da pride na novo univerzo,
toda on se je zavedal, da je ne-
pogosto mesto v vrstah delavskega
gibanja, ki kateremu je pristoi-
nil že pred mnogimi leti. Ostal
je aktivist naše partije, nekaj
let je bil tudi član federalnega
komiteja: od leta 1956 je bil tu-
di občinski svetovalec in vsed-
ravnatelj. Vse leto je bil tudi član vsed-
ravnateljske komisije KPI.

Ni mogel v tem članku opi-
sati vseh njegovih vrlin, ne-
govih zaslug in sploh prikazati
v ravnih luči njegov lik. Za to
bi bil potreben dolg življenje-
pis, za kar pa žal, v našem li-
stu ni dovolj prostora. Sicer pa
pisi o tov. Sajovitzu ni lahka
tvar. Kljub temu, da je bil s
tovaršini tako odprt in tako to-
varški, je marsikaj ostalo skri-
to, saj je bil vedno tako skro-
men in ni maral dosti o sebi
govoriti. Vemo pa, da je imel
velike načrte, da se je priprav-
ljal tudi na daljšo in temeljito
študijo o zgodovini tržaškega
delavskega gibanja, o tržaškem
sposobnostu in o problemu slo-
venske etnične skupnosti. Žal
je težko bolezen, ki ga je že
med vojni leti hudo napadla, pre-
prečila vse to.

Že prej smo omenili velike
sposobnosti blagajniškega
posrednika, da so ga za-
radili teh sposobnosti zelo spo-
štovani in ne laži tovariši, tem-
več celo naši in njegovi politi-
čni nasprotniki. Po vsej pravici
lahko trdimo, da je spadal med
najboljše poznavalce trža-
ških gospodarskih problemov,
zato so njegove študije upšte-
vali tudi tisti, ki so na čelu
tržaške občinske uprave in naj-
vidnejši tržaški gospodarstve-
niki.

Tudi v problemu slovenske
etnične skupnosti je bil dr. Sa-
jovitz zelo doma in kot smo že
omemili je imel namen o tem
napraviti temeljito študijo. In
tudi, ki so mu bili zelo blizu
več povedati, kakšna je bila
nepovprečna skrb za slovenska vpra-
šanja in kako je smatral, da je
za marksistično in komunistič-
no gibanje v naših krajih prav
slovensko vprašanje preizkusiti
kamen internacionalizma.

Kljub vsej krutosti zahtevne
bolezni je pasivno sprejel
politično dovolj vse do svoje
smrti. Se nekaj ur predno je
iztrgala, je prosil, naj bi mu čil-
tali časopisne vesti.

»Vse kar smo povedali o
nem, tako je priložnost eden
izmed njegovih najbližjih tova-
rišev, ne odtehta tega, kar je
on sam v resnici bil in hotel
biti: skromen in pošten človek,
a poleg vsega drugega je bil
human. Zanj je socializem na-
menil nov humanizem, nov hu-
manizem odnos do vseh ljudi,
nov človeški način gledanja na
življenje. V to je veroval, zato
je postal in ostal komunist!«

Slava njegovemu spominu!

DOMAČI PROBLEMI IN VESTI

Prepoved lepljenja slovenskih lepakov
v Štivanu, Devinu in Sesljanu je protizakonita!

► **Zahtevo poveljstva tržaškega vojaškega okrožja je obsodila vsa demokratična javnost**

Slovenska manjšina na Trža-
skem je bila pred kratkim ve-
enkrat prizadeta zaradi narod-
nostne in protidemokratske di-
skriminacije. Tokrat je diskri-
minacija prišla iz vojaških vrst.
Ravno na dan 25. julija, ko
smo se spominjali obletnice
padca fašizma in Italiji — ti-
steza fašizma, ki je prizadejal
toliko gorja in škode Sloven-
cem — smo na izredni seji sve-
ta devinsko-nabrežinske občine
izvedeli za poslednje diskrimi-
nacijsko dejanje, s katerim se
nikakor ne moremo sprijazniti
in ga zato z vso odločnostjo in
užaljenimi odklanjamo. Povelj-
stvo tržaškega vojaškega okro-
žja je namreč enostavno prepo-
vedalo lepljenje slovenskih le-
pakov, ki pozivajo nabornike
pod orožje, v nekaterih krajih
devinsko-nabrežinske občine.

kjer žive poleg Italijanov tudi
Slovenci, in krajih ki so v re-
snici pred nedavnimi bili po-
polnoma slovenski. Gre za vasi
vzdolž državne ceste, to je za
Štivan, Devin in Sesljan.

Evo, kako se glasi pismo, ki
ga je devinsko-nabrežinska ob-
čina poslala skupno z zadevni-
ma vojaškima okrožjema:

»S priloženim pismom dostav-
ljamo 20 lepakov ministrstva
za obrambo in vojsko, s katerim
se poziva pod orožje III. sku-
pine mladeničev letnika 1938,
ter 2 lepaka v slovenskem je-
ziku, ki sta dobesedna prevoda
prvih.

Vsi omenjeni lepaki morajo
biti nalepljeni. Že vnaprej pa
nas obveščamo — kot izhaja iz
ukazov ministrstva za obrambo
in vojsko — da ne bomo do-
pustili lepljenja lepakov v slo-
venskem jeziku vzdolž državne
ceste, medtem ko je treba v o-
stalih predelih občine lepake
v slovenskem jeziku nalepiti po-
leg lepakov v italijanskem je-
ziku.

V pismu so nadalje navedena
še druga navodila, nakar sledi
podpis polkovnika Lacarellija.

Da gre za ponovno diskrimi-
nacijsko dejanje je več kot oči-
tito. Prav tako pa je očito,
da je ta diskriminacija v hu-
dem protislovju z določili de-
mokratične republike usave in
določili mednarodnih sporazu-
mov.

Zlasti slednja določila, ki so
jih podpisali tudi predstavniki
italijanske vlade, zelo jasno go-
vorijo glede tega kje in v kak-
šni meri naj se uporablja slo-
vensčina.

Gre pa v tem primeru še za
drugo diskriminacijo, namreč
za grobo in poniževalno de-
janje ukazovanja demokratsko
izvoljeni občinski upravi, kje
in v kakšni meri naj uporabljajo
slovenski jezik. Tudi tega di-
skriminacijskega dejanja ni mo-
goče sprejeti!

Nič čudnega torej, da je slo-
vensko in sploh demokratično
občinstvo sprejelo to vest z ve-
likim ogorčenjem, ki je seveda
povsem upravičeno. To ogorče-
nje je tolmačil tudi občinski od-
bornik devinsko-nabrežinske ob-
čine, Legisa, pri analizi vsebi-
ne zadevnega pisma. Legisa je
med drugim podčrtal, da je ta
vsebina enakovredna grožnji, da
pa je vendar protizakonita,
kajti vojaški urad ne more us-
ljevati svojih ukazov civilni
upravi. Zadevna prepoved lepl-
jenja zadevnih lepakov pome-
ni nadalje, tako je nadaljeval
odbornik devinsko-nabrežinske
občine, grob napad na pravice
slovenske prebivalstva in krši
določila republike usave ter
je v polnem protislovju z zelo
jasnimi določili posebnega sta-
tuta, ki je priložen londonske-
mu sporazumu, na osnovi ka-
tereja je Italija ponovno pri-
šla do oblasti na Tržaškem
ozemlju.

Ker se poročamo o poteku iz-
redne seje devinsko-nabrežinske
občinskega sveta, naj ome-
nimo še to, kar so izjavili še
nekateri predstavniki drugih po-
litičnih skupin, ki so zastopa-
ne v omenjenem svetu.

Odbornik Oliva, ki je Italijan
po narodnosti, je kot tak iz-
razil svoje ogorčenje nad ta-
kim ravnanjem in je ostro ob-
sodil diskriminacijsko dejanje
vojaškega urada, saj to kali
mimo sožitja in razumevanja
med prebivalstvom obeh tu ži-
večih narodnosti.

Tovariš Ado Slavec je v svoji
izjavi odločno poudaril, da
predstavlja poskus ukazovanja
hudo provokacija.

Tovariš Markovič-Zvonko je
poudaril, da je fašizem najprej
preprečeval slovensko tiskano
besedo, potem slovenski jezik
na splošno in vse kar je bilo
slovenskega ter da je to, kar
se danes počne, zelo podobno
onemu, kar se je počelo v
preteklosti. Podčrtal je, da ne
bo demokratično ljudstvo, ki
mu je pri srcu mir in prijatel-
jstvo sožitje med Slovenci in
Italijani, nikoli dopustilo, da bi
se izvajali taki ukazi, ki so ta-
ko podobni nekdanjim fašisti-
čnim ukazom.

Svetovalec Colja je v svojem go-
voru med drugim poudaril, da
so Slovenci pokazali svojo naj-
boljšo voljo, da bi pozabili na
preteklost in za to, da bi se u-
stvarili najboljši odnosi med
tuhinjskim prebivalstvom. Pod-
črtal je dejstvo, da je najboljši
dokaz takega razumevanja so-
delovanja v občinskem svetu,
ki je sestavljen iz predstavnikov
obeh narodnosti. Nalo pa je
Colja postavil vprašanje, ali
sloho veljajo zasnovila, ki jih
dal svoj čas bivši ministri
predsednik Seelba, ko je dejal,
da bodo zajamčene pravice slo-
venskega prebivalstva.

Na tej seji je bila soglasno
sprejeta resolucija, naslovljena
predsedniku vlade, obrambne-
mu ministru in generalnemu
vladnemu komisarju v Trstu.

Vsi rejci, ki imajo krave je-
tišne ali okužene po brucelozu,
lahko vložijo na Pokrajinsko
kmetijsko nadzorništvu prošnjo
na kolikovanem papirju za 100
lir v roku do 1. septembra le-
tos, za prejem prispevka v naj-
višjem znesku 60.000 lir za na-
kup zdravega goveda. Posebna
komisija bo odšla v septembru
v hribovite centre obrambe sivo-
rjave pasme, kjer bo nakupila
naročene krave.

V trenutku naročila mora re-
jec položiti za vsako kravo 230
tisoč lire, vsota, ki bo pora-
čunana v trenutku ko bo rejec
prejel govedo.

2. Pokrajinski natečaj z na-
gradami za izboljšanje hlevov
in njih opreme.

Pokrajinsko kmetijsko nad-
zorništvu sprejema prošnje za
natečaj z nagradami, katerega
se lahko udeležijo vsi živinorej-
ci, ki so v svojih hlevih nare-
dili majhna izboljševalna dela
ali pa jih opremlili z novo ra-
cionalno opremo. Natečaj ima
na razpolago 1.500.000 lire na-
grad.

Tozadevne prošnje na kolko-
vanem papirju za 100 lir je
treba vložiti do 31. oktobra
1960.

3. Nagrade za odstranitev
(zakol) krav bolnih na bruce-
lozi.

Rejci, ki bodo prostovoljno
in v predvidenem roku zaklali
po brucelozni bolna goveda, ugo-
tovljena pri izvršni diagnozi,
bodo za vsako zaklano govedo
prejeli nagrado 20.000 lir.

Za vsa potrebna pojasnila,
nanašajoča se na omenjene uka-
ze, se rejci lahko obrnejo na
Pokrajinsko kmetijsko nadzor-
ništvu-zivinorejski oddelček, uli-
ca Ghega 6 v Trstu, vsak po-
nedelek in soboto dopoldne.

Občinski svet devinsko-na-
brežinske občine, zbran na iz-
redni seji dne 25. julija 1960,
je prejel pismo tržaškega vo-
jaškega okrožja — urad za na-
bore — z dne 3. 6. 1960, s ka-
terim je bilo občinski upravi
dostavljenih — z nalogo, da jih
nalepi — 20 lepakov v italijan-
skem in 2 lepaka v slovenskem
jeziku, ki se nanašajo na vno-
klje pod orožje III. skupine
mladeničev letnika 1938.

Sključujoč se na ukaze mini-
strstva za obrambo in vojsko, je
v pismu rečeno, da ne bo do-
puščeno lepljenje lepakov v slo-
venskem jeziku vzdolž državne
ceste.

Upoštevajoč, da so omenjeni
ukazi ne samo protizakoniti,
temveč da predstavljajo očitno
napad na slovensko prebival-
stvo naše občine:

upoštevajoč da ti ukazi gro-
bo kršijo pravice, ki so potrje-
ne v členu 6 republike usave
in tiste, ki jih vsebuje londonski
sporazum z dne 5. 10. 1954,
s katerim je še posebej zajam-
čena uporaba obeh jezikov, ita-
lijskega in slovenskega, v
vseh javnih aktih naše občine:
upoštevajoč nadalje, da spo-
razum ne predvideva nobene iz-
jeme za državne ceste in da iz-
vodi skoli naselja, v katerih
prebivajo tudi Slovenci, in da
leži predstavljajo večino stalne
ga prebivalstva:

občinski svet na osnovi tega
uveljavlja neutemeljeno ukaz
ministrstva za obrambo in vo-
jsko, po katerih bi bilo treba
nalepiti 20 lepakov v italijan-
skem jeziku in le 2 v sloven-
skem jeziku.

Občinski svet — prepričan,
da tolnači ogorčenost vsega de-
mokratičnega prebivalstva —
protestira proti takim dejanjem
ter poziva tržaško vojaško okro-
žje, naj prekliče ukaze, ki ohe-
vujejo omenjeno pismo; ohe-
nem pa opozarja ministrstvo za
obrambo in vojsko na potrebno
preureditvi svojih ukazov, da
bodo leži v skladu s čl. 6 re-
publike usave in z določili
posebnega statuta in londonske-
ga sporazuma.

Končno še enkrat nujno po-

ziva vladnega generalnega ko-
misarja za Tržaško ozemlje, naj
podzame vse potrebne ukrepe,
ki naj zagotovijo uveljavitev
ustavnih določil in določil po-
sebnega statuta.

Prepis gornje resolucije je bil
poslan v vednost tudi našemu
poslancu-tovarišu Vidaliju, obe-
ma tržaškima poslancema KD
in mešani italijansko-jugoslov-
nanski komisiji za manjšinska
vprašanja.

Intervencija
poslanca
Vidalija

Naš poslanec tov. Vidalij, je
potem, ko je bil obveščen o pro-
tizakonitem ukazu naslovlj po-
sebnost vprašanje na ministra za
obrambo in vojsko. Besedilo
vprašanja se glasi:

»Podpisani vprašuje mini-
stra za obrambo ali smatra
za potrebno sprejeti nujne
in primerne ukrepe zato da
se naborni urad tržaškega
vojaškega okrožja ne bo la-
stil, na pristanski način,
pravice, dajati navodila ob-
činskim upravam na Trža-
škem ozemlju glede načina
lepljenja lepakov v sloven-
skem jeziku, ki pozivajo
mladeniče pod orožje.

Dogodilo se je namreč, da
je občina Devin-Nabrežina
prejela nek dopis od gori-
omejenega urada, ki je bil
podpisan od polkovnika La-
carellija, ki je bil priložen
dvasetim lepakom pisanih
v italijanskem in dveh le-
pakom pisanih v slovenskem
jeziku, z naslednjo vsebino:

»Opozarjamo vas, da po
navodilih obrambnega mi-
nistristva in vojske ne do-
voljujemo lepljenja lepakov
v slovenskem jeziku vzdolž
državne ceste, medtem ko
v drugih vaseh občine morajo
biti lepaki v slovenskem je-
ziku, nalepljeni zraven lepa-
kov v italijanskem jeziku.

Podpisani podčrtuje, da ta
nedopustni ukaz resno krši
ustavne pravice slovenskega
prebivalstva, ki so zajamče-
ne tudi v po mednarodnih
dogovorih, na osnovi katerih
je Tržaško ozemlje prešlo
pod italijansko upravo in
izvolilo državljani, Italijani
in Slovenci, v občini Devin-
Nabrežina.

Podpisani opozarja nade-
lje na resnost te odredbe,
ki naj bi bila dana po navo-
dilih ministrstva za obrambo
in vojsko in zato vpraša-
je pristojnega ministra, naj
mu pismeno odgovori, kak-
šno osnovo naj bi imela ta-
ka trditve in ako ta v re-
snici obstoja, naj ga seznanji
o tem, kakšne ukrepe namer-
ava sprejeti zato, da se pre-
kličejo tozadevna neusme-
stna navodila.

ŠOLSKE
VESTI

Ravnateljstvo Državne sred-
nje šole pri Sv. Jakubu sporoča
učencem vseh razredov, da se
lahko vpišejo v solo do 25. se-
ptembra.

Vpisati se morajo tudi tisti
učenici, ki so opravili sprejemni
izpit.

Solsko Skrbništvo v Trstu spo-
roča, da je razglašena predno-
stna lestvica osnovnošolskega u-
čitelstva za prehodni stalež
v smislu zakona št. 248 z dne
13. marca 1958.

Lestvica je na ogled pri Sol-
skem Skrbništvu, pri Solskem
Nadzorništvu in na didaktičnih
ravnateljstvih.

Na Državne znanstvenem li-
ceju s slovenskim učnim jezi-
kom v Trstu, ki ima poleg ra-
zredov z znanstvenim učnim na-
črtom tudi popolne razrede s
klasičnim učnim načrtom se vrši
vpisovanje za solsko leto 1960.
1961 od 17. avgusta do vključno
24. septembra 1960 vsaki dan
od 10. do 12. ure v tajništvo
zavoda v ulici Lazaretoveh
vchlo 9/II.

Navodila glede vpisovanja so
razvidna na zavodovih oglašni-
deski.

Promet v jadranskih
pristaniščih

Ako primerjamo promet v ve-
čjih italijanskih pristaniščih v
lanskem letu s prometom v letu
1958, pridemo do zaključka, da
je promet upadel v Trstu, La
Spezia, Savoni, Bariju in Anco-
ni: napredoval pa je zlasti v
Neaplju, nato v Genovi, Benet-
kah in Livornu. Navajamo po-
datke o prometu v letu 1959,
v oklepaju je navedeno upada-
nje oziroma naraščanje prometa
v odstotkih. Podatki se nana-
šajo na celotni pomorski pro-
met, to je na izkrcano in vkrc-
cano blago (v tonah):

Genova	16.633.000 (+ 4,5%)
Neapelj	9.807.000 (+ 8,0%)
Benetke	8.690.000 (+ 3,5%)
Livorno	5.305.000 (+ 2,0%)
La Spezia	4.842.000 (- 1,0%)
Savona	4.290.000 (- 2,0%)
Trst	4.181.000 (- 7,0%)
Bari	2.630.000 (- 20,0%)
Ancona	2.392.000 (- 2,0%)

Kakor rečeno, se je najbolj
dvignil promet v Neaplju, in si-
cer zaradi večjega dovoza pe-
troleja in žita. V Genovi se je
povečal dovoz in odvoz blaga.
Najbolj je upadel promet v Ba-
riju, katerega promet sestavlja
v prvi vrsti mineralno olje. Za
Barijem je najbolj nazadoval
Trst, katerega promet je naj-
bolj odvisen od tranzita. Lani
je zlasti nazadoval avstrijski
tranzit skozi Trst.

Zanimivo je, da so lani vsa
italijanska pristanišča na Jadra-
nu zaznamovala skrcenje pro-
meta razen Benetk, kjer se je
promet povečal za 3,5%. Be-
netke so lani imele največji pro-
met v svoji preteklosti: lani se
je promet v Benetkah skoraj
podvojil v primerjavi s prome-
tom v letu 1939, ko je znašal
4.599.000 ton. Povečanje v Be-
netkah gre na račun povečanja
v trgovinskem pristanišču kakor
tudi v industrijskem, kolikor za-
deva suho blago: promet s pe-
trolejem je namreč nazadoval
za 3.873.000 ton v letu 1958 na
3.740.000 ton v letu 1959. Bene-
ški tisk pripominja, da bi Be-

netke lani dosegle 9 milijonov
ton prometa, ako bi se promet
s petrolejem povečal v istem
razmerju kakor prejšnja leta.
Po prevozu blaga je bila v
Benetkah na prvem mestu ita-
lijska mornarica s 4.995.000
tonami, sledi norveška (610
tisoč ton) angleška (485.000),
sovjetska (481.000), jugoslov-
ska (426.000) liberijska (36
tisoč), panamska (288.000) in
grška (214.000 ton). Po čisti re-
gistrski tonazi je bila na prvem
mestu italijanska mornarica
(4.070.000 ton), na drugem
mestu jugoslovanska s 424.000
tisoč registrske tonaze, ki je bila
leta 1958 na tretjem mestu: tre-
tje mesto je lani zavela ang-
ska (350.000 ton), nadalje ame-
riška (287.000), ZDA (269.000),
liberijska (177.000), panamska
in turška prav toliko ter šved-
ska (107.000 tonn. («Gospod-
stvo»).

Spored oddaj
moskovskega
radia
v slovensčini

06.45 — 07.00 Vsak dan v sredo
hrvaščini v diapazonu valov
19, 25, 41 in 49 m.
19.30 — 20.00 Vsak dan v sredo
hrvaščini v diapazonu valov
41, 49 in 257 m.
20.00 — 20.30 Vsak dan v sredo
ščini v diapazonu valov
41, 49 in 257 m.
20.30 — 21.00 Vsak dan v sredo
hrvaščini v diapazonu valov
41, 49 in 257 m.
21.30 — 22.05 Vsak dan v sredo
hrvaščini v diapazonu valov
41, 49 in 257 m.
22.05 — 22.30 Vsak dan v sredo
ščini v diapazonu valov
41, 49 in 257 in 301 m.

Pri **Vittadello**
tudi delavci, uradniki
in kmetje so lahko okusno
in elegantno oblečeni

Obiščite
rgovino konfekcije

Vittadello
ulica Dante 12 - TRST

Konkurenčne cene

konfekcije za moške - ženske - otroke
dežni plašči nylon 3.900 - Scala Oro 6.900
hlače od 1.700 navzgor - ameriške 1.200
poletne obleke 5.900 - velrne jope 2.900
in mnogo drugih artiklov

Vittadello
nudi obleke vedno po najugodnejših cenah

KMETIJSKA ZADRUGA v TRSTU vlnudno vabi letos vse
svoje člane, kmete in prijatelje združništva na

II. kmečki tabor

Opčine - 13. 14. 15. avgusta 1960
PROSVETNI DOM

ki ga organizira sprilo velikanskega uspeha, ki ga je do-
vela naša manifestacija lanske poletje.
Vljudno vabimo vse kmetovalce naj dajo svoj doprinos za
čim boljši uspeh velike kmečke manifestacije s tem, da
razstavijo na II. Kmečkem taboru svoje najboljše prideleke.
Za razstavo pridelekov v poštev povrtine, sadje in razne vrste
rinn.
Za informacije in vpis za razstavo obrnite se do vodstva
zadruga v ulici U. Foscolo št. 1, tel. 94-386.

PROGRAM:

Sobota, 13. avgusta ob 17. uri - uradna otvoritev II. Kmeč-
kega tabora - 19. uri - začetek ljudske veselice s
plesom.
Nedelja, 14. avgusta ob 10. uri - poskusna dela s kmetij-
skimi stroji - 17. uri - pozdravi predstavnikov ju-
glijskega in jugoslovanskega združništva - razde-
litev nagrad razstavljalcem in zaslužnim kmetoval-
cem - 19. uri - ples; svira godba na pihala iz Sv.
Barbare.
Ponedeljek, 15. avgusta ob 16. uri - predvajanje kratko-
metražnih filmov o kmetijstvu - 19. uri - ples ob
spremljavi orkestra iz Sv. Križa.
RAZSTAVA KMETIJSKIH STROJEV IN ORODJA - SE-
MEN - UMETNIH GNOJIL - KRME
Posloval bo dobro preskrbljen bife z domačimi vini.
Tabor, bo odprt za občinstvo vse tri dni neprekinjeno
od 9. do 24. ure.

Podaljšanje komisarske uprave
pri pokrajinski kmečki bolniški blagajni
je pristransko in neutemeljeno

- ◆ **Resolucija Zveze malih posestni-
kov in Kmečke zveze**
- ◆ **Poslanec Vidalij je zahteval razve-
ljavljenje tozadevne odredbe, ki
jo je podpisal dr. Palamara**

Zveza Malih posestnikov in
Kmečka zveza v Trstu sta na-
slovili dne 6. julija letos po-
sebno vlogo na Generalnega
vladnega komisarja v Trstu in
sicer v zvezi s podaljšanjem ko-
misarske uprave pri Pokrajins-
ki kmečki blagajni v Trstu.
Prepis zadevne vloge sta zvezi
poslali tudi vodstvu Vsedržavne
kmečke zveze v Rimu.

Besedilo vloge se glasi:
Izvršna odbora Kmečke zveze
in Zveze malih posestnikov
tržaškega področja, ki sta se
sestala, da proučita posledice
dekreta št. 20 vladnega ge-
neralnega od dne 25. 6. 1960, s
katerim se podaljšuje komisar-
ska uprava v kmečki bolniški
blagajni za nadaljnjih 12 mese-
cev, izražata v imenu svojih čla-
nov najodločnejši protest proti
temu ukrepu, ki je v nasprotju
s črko in duhom zakona št.
1136 od dne 22. novembra
1954.

Člen 34 — 1. odstavek zaka-
na št. 1136 od dne 22. novem-
bra 1954 namreč izključuje mo-
žnost, da bi komisarska uprava
v kmečki bolniški blagajni tra-
jala več kot štiri mesece.

Izvršna odbora Kmečke zveze
in Zveze malih posestnikov v
tej zvezi ugotavljata, da je že
dekret št. 20 od dne 27. 5. 1959
vladnega generalnega komisarja
spremenil določila osnovnega
zakona o ustanovitvi kmečkih
bolniških blagajn, in sicer ta-
ko, da je podaljšal rok za skli-
canje pokrajinske skupščine ne-
posrednih obdelovalcev tržaške-
ga področja in izvolitev po-
krajinskega upravnega odbora
kmečke bolniške blagajne na
12 mesecev.

Naslednji dekret vladnega ge-
neralnega komisarja št. 20 od
dne 25. junija 1960 je spet po-
daljšal rok komisarske uprave
za 12 mesecev, ne da bi nave-
del vzroke ali kakorkoli opravi-
čil razloge, zaradi katerih je
bilo to potrebno. Izvršna odbora
Kmečke zveze in Zveze malih
posestnikov menita, da de-
kret št. 20 vladnega generalne-
ga komisarja od dne 25. junija
1960 in uvodna izjava, ki pred-
videva nujnost podaljšanja ro-
ka določenega s članom 6 de-
kreta št. 20 od dne 27. maja
1959 za izvolitev prvega upra-
vnega odbora Pokrajinske kme-
čke bolniške blagajne v Trstu,
dejansko legalizira neizpolnje-
vanje zakonskih določil, ki bi
jih morali izvajati pokrajinski
komisar kmečke bolniške bla-
gajne.

Odgovornost za to stanje pa-
de na vladnega generalnega ko-
misarja, ker ni zahteval, kot je
v njegovi moči, spoštovanje za-

kona o ustanovitvi kmečkih bol-
niških blagajn in svojega pred-
hodnega dekreta št. 20 od dne
27. maja 1959.

Izvršna odbora Kmečke zveze
in Zveze malih posestnikov
smatrate, da je odgovornost, ki
jo je z izdajo zadevnega dekre-
ta prevzel nase vladni general-
ni komisar, treba pripisati bo-
disi upravní nesposobnost z
zvezi z izvajanjem zakonskih
določil bodisi izrecni želji, da
ne pride do demokratičnih vo-
litev prvega upravnega odbora
Pokrajinske kmečke bolniške
blag

Olimpijske igre

Prve olimpijske igre so se vršile leta 776 pred našim štetjem

Prve olimpijske igre v stari Grčiji so se vršile leta 776 pred našim štetjem. Igre so se nato vršile zaporedoma vsaka štiri leta nepretrgoma skozi 1172 let. Vseh olimpijskih prireditev v stari Grčiji je bilo 294.

Od prvih do 13 olimpijskih iger je bil program vedno enak. V glavnem je šlo za tek na prosti, ki je bil dolga 192,27 metrov. Potem se je program večal in je leta 632 pred našim štetjem vseboval že številne tekme. Istega leta, to je na 37. olimpijskih igrah so smeli nastopiti poleg čistokrvnih Grkov, tudi drugi svobodni moški. Na istih igrah so poleg tekmovanja, bile na sporedu tudi tekme v lučanju diska, v skokih, rokoborbi itd.

Že v najstarejših časih so bili zmagovalci deležni zaslužnih priznanj. Sloviti grški pesniki so jih opevali v svojih delih. Njihove podobe so bile vklesane v kamnite plošče. Kasneje so zmagovalci prejeli tudi razna darila. Med drugim

pred predvidenim rokom in sicer leta 1906 zopet v Atenah. Na njih so prav tako Američani odnesli vse lovorike. Leta 1908 pa so bile redne igre v Londonu, kjer so za to priliko zgradili nov stadion za 100 tisoč gledalcev. Londonska olimpijada je prinesla zmago samim Anglo-saksoncem. V areni je korakalo že nad 2000 tekmovalcev in 56-krat so bili zmagovalci Angličani, 23-krat pa Američani.

Leta 1912 so bile igre v Stockholmu na Švedskem. Tu pa je prišlo do resnega preokreta; kajti zmagovalci so bili neki Indijanci, po imenu Jim Thorpe, ki je zmagal v deseterboju. Leta 1916 olimpijskih iger ni bilo. Namesto njih so se vršile krvave borbe na raznih frontah, med katerimi je bila tudi škoda fronta. Leta 1920 pa so se igre vršile v Belgiji. Tu je odnesla zmago Finska in devetkrat je zaplapolala zastava z belomodnim križem nad Antverpnom. Na nogometnem turnirju pa je zmagal Urugvaj. Leta 1924 so bile igre zopet v Parizu in leta 1928 v Amsterdamu leta 1932 v Los Angelesu, leta 1936 pa v Berlinu, na kateri pa ni zmagal kak Nemec pač pa črnci Jesse Owens. Z berlinskimi igrami je bilo za določeno obdobje konec plemenitih iger in tekmovalcev. Nastopilo je temno obdobje druge svetovne vojne.

Leta 1948 je bil London drugič pozorišče olimpijskih iger. Leta 1952 so bile igre v Helsinkiu na Finskem, leta 1956 v Melbourneju v Avstraliji, toda o njih ne bomo posebej pisali, saj se še spominjamo kako so potekale in kdo je odnesel lovorike zmage. Sedaj je na vrsti Rim. Odpira se novo poglavje...

Olimpijade 1886-1956

1896 Atene 300 atletov	13 držav
1900 Pariz 1066 atletov	19 »
1904 St. Louis 496 atletov	11 »
1908 London 2059 atletov	22 »
1912 Stockholm 2541 atlet	28 »
1916 ni bilo olimpiade	
1920 Anversa 2600 atletov	29 »
1924 Pariz 3015 atletov	44 »
1928 Amsterdam 3092 atlet	46 »
1932 Los Angeles 1500 atl.	38 »
1936 Berlin 5000 atletov	50 »
1940 in 1944 ni bilo olimpiade	
1948 London 4468 atletov	59 »
1952 Helsinki 6019 atletov	69 »
1956 Melbourne 3539 atlet	68 »

so jih venčali z lovorjevim vencem ter jim poklonili po 500 drahem, s katerimi so lahko kupili do pet volov. Vsak zmagovalci je imel tudi pravico, da si postavi spomenik na Olimpu. Po zmagah so prirejali tudi razne veselice, pojedine in kasneje celo orgije. Tedaj so bile olimpijske igre že na začetku propadanja. Pri njih niso sodelovali več samo Grki, marveč tudi Rimljani, Kartaginci in Egipčani in drugi.

Na zadnjih igrah, ki so bile leta 393 po našem štetju, je bil zmagovalci v rokoborbi neki Armenec po imenu Varazdat. Za ponosne Grke je bila ta zmaga pravo ponižanje.

Nastopila je prva doba mračnjstva. Po nekaterih verzijah se je prvi spodtaknil ob olimpijske igre neki kartazanski škof, ki je trdil, da so te igre nizkote, brez vsake moralne vrednosti in grde. »Nekdo skače popolnoma nag, nekdo drugi meče disk: ali je morda to častno? To je norost!« Tako je zatrdil omenjeni škof, ko je pozival kristjane, naj se obrnejo stran od teh nevarnih in pogubonosnih priporov.

In tako je prišlo leto 396, ko je cesar Teodozij I. igre prepovedal. Njegov naslednik Teodozij II. pa je ukazal podreti olimpijsko mesto. S tem je bilo iger konec.

Rimljani, ki so prav tako kot nekoč Grki posvečali veliko pozornost telesni vzgoji, so namesto iger vedno bolj uparjali razne borbe v arenah, pri katerih so izkoriščali sužnje.

Moderne olimpijske igre

Moderne olimpijske igre je iznašel Francoz de Coubertin. Ta mož se je šolal v Angliji, kjer se je seznanil tudi s športom. Kasneje je kot diplomat služboval v mnogih deželah in med drugim tudi v Grčiji, kjer se mu je porodila drzna misel, obnoviti nekdanje olimpijske igre. Stare olimpijske igre so bile mrtve odkar je umrla stara, klasična Grčija.

Da je bila ta misel zares drzna, je več kot jasno, kajti igram je bilo treba dati povsem nov, soboden značaj, na njih pa naj bi sodelovali vse svet.

Zamisli Coubertina se je uresničila. Leta 1896 so se namreč vršile prve moderne olimpijske igre in sicer v staro-slavnih Atenah. Pri teh igrah je sodelovalo 12 držav. Za to priliko so v Atenah zgradili nov monumentalni stadion, ki je lahko sprejel 80.000 gledalcev. Olimpijski zmagovalci na teh igrah je bil Američan Garret, ki se je izkazal z metom diska, katerega je vrzel 29,15 metrov daleč. Toda to je bil še začetek. Do novega vzpona modernih olimpijskih iger je prišlo vzporedno z vzponom lahke atletike.

Štiri leta kasneje, to je leta 1900 so bile olimpijske igre v Parizu. Tudi na teh igrah je zmagal neki Američan, sicer nemškega porekla, po imenu Kraenzlein, ki si je priboril štiri zlate kolaine v štiri različnih olimpijskih disciplinah.

Tretje moderne olimpijske igre so bile v Ameriki in sicer v St. Louisu. Na teh igrah se je zlasti izkazal neki tekač, Lightbody po imenu, ki je zmagal v teku na 800 metrov, 1000 metrov in 2000 metrov z zaprekami. Neki Flanagan pa je ob tej priliki vrzel kladiivo 51 metrov daleč.

Naslednje, vmesne, igre so se vršile še

KULTURA IN ZNANOST

Arabci in njihova kultura

Arabci so združili v neko celoto tisočletno tradicijo Grčije, Rima, Izraela in antičnega Bliznjega Vzhoda ter bogato civilizacijo Perzije, to se pravi popolnoma nasprotni si kulture

V zadnjih letih se zelo pogostoma in mnogo govori in piše o Arabcih. Govori in piše se tudi o Arabiji; prav za prav o več Arabijah; kajti poleg takimenovane Saudske Arabije, obstaja tudi Združena arabska republika, ki je sestavljena iz Egipta in Sirije. Poleg teh pa obstajajo še druge arabske države tako na Srednjem Vzhodu kot v Severni Afriki. Kljub temu pa obstajajo različna mnenja o tem, ali arabska nacija sploh obstaja ali pa te ni in je arabski svet obljuden z nekakim mozaikom različnih narodnosti in plemen.

V tem sestavku se ne bomo spuščali v tozadevna razglabljanja, pač pa bomo skušali nekoliko bližje spoznati arabski svet in njegovo kulturo. Pri tem se bomo naslanjali na mnenja, ki jih je razložil angleški univerzitetni profesor Bernard Lewis v knjigi »The Arabs in History«.

Pradomovina Arabcev je Srednji Vzhod, Ker pa je prav Srednji Vzhod nekak spojni most med vsemi tremi starimi ze-

meljskimi celinami — Evropo, Azijo in Afriko — so se od tu Arabci postopoma razširili na vse tri celine in se obdržali do današnjega dne na zadnjih dveh. Na Srednjem Vzhodu je živel tudi Mohamed ki slovi kot nekaj duhovni oče arabstva in nekak njegov ustanovitelj. Zgodovinsko je dokazano, da Mohamed ni bil to kar se mu pripisuje, temveč da je nadaljeval že započeto delo njegovih prednikov. Ta teza je podkrepljena tudi od dejstva, da je prav Mohamed v začetku svojega delovanja sprejel več židovskih običajev pri verskih obredih, med drugim klanjanje proti Jeruzalemu in post imenovan kipur. Zidje so prezirljivo gledali na nežidovskega preroka in se mu uprli v verskih zadevah. Zato je Mohamed prišel do zaključka, da od strani Židov ne more pričakovati podpore in je zahteval od svojih podanikov, naj se klanjajo proti Mekki in ne več proti Jeruzalemu.

Arabske ekspanzionistične težnje so obstajale še pred Mohamedom in ta je te težnje samo poizvil ter preusmeril. Njegova vera, islam, je tako dobila izrazito arabski značaj. Vendar pa je po tolikih stoletjih težko reči, ali je n. pr. Žid iz Iraka, ki govori arabsko, ali kristjan iz Egipta, ki prav tako govori arabsko, pravi Arabec in ali se čuti Arabca, kajti v vsakdanji govorici se uporablja beseda Arabec le za Beduine, ne pa za pomeščanjeno prebivalstvo.

Potem, ko so se Arabci zelo razširili na vseh treh starih kontinentih, je prišlo do hudih spopadov tudi njihove kulture z zahodno kulturo.

V teh spopadih je seveda premagala slednja in tako so Arabci dolga stoletja takorekoč izginili s pozornice zgodovine. Na tej pozornici so se pojavili šele v drugi polovici prejšnjega stoletja.

Arabska kultura v Španiji

In sedaj še nekaj o vprivu arabstva v Evropi:

V Španiji so Arabci dosegli največje in najtrajnejše uspehe v Evropi. Na tem polotoku so se izkrcali že leta 709 po našem štetju. Toda španski zgodovinarji zelo različno in neenotno ocenjujejo arabski vpliv na njihovo deželo in življenje. Španski učenjak S. Albornoz zatrdjuje, med drugim, da je arabska zasedba pčistnila Španijo iz afriškega in sredozemska v zahodno evropski svet, v ka-

terem se dolgo časa ni mogla uveljaviti, saj se je znašala na robu celine in je zato nujno zaostala. Španci, ki so se iztržili v obrambi Evrope pred saracenskimi napadi, odtlej niso imeli več moči, da bi se lahko uvrstili med vodilne države tedanje Evrope. Po neki drugi interpretaciji, pa je bila civilizacija cordobanskega halifata 1) višja od katere koli v Zahodni Evropi, toda z Arabci je odšla iz Španije tudi arabska civilizacija. Osvobodjena Španija se ni oprla na bleščečo kulturo španskega Juga, marveč na širomašne in zaostale državnice španskega Severa.

Po mnenju Lewisa je bil vpliv Arabcev v Španiji manjši kot v Perziji. Toda terminologija kulturnega in duhovnega življenja v perzijskem jeziku je še vedno arabska, medtem ko je v španskem latinska. Vendar pa je Zahod spoznal kulturne spomenike stare Grčije prav iz arabskih prevodov, ki so jih našli v Španiji. Tako veliko središče stikov med evropskim Zahodom, Grčijo in arabskim Vzhodom je bilo prav špansko mesto Toledo. Zato je prvotno mišljenje, da je le Vzhod ohranil znanstveno in filozofsko tradicijo stare Grčije — netočno; kajti prav Arabci so bili tisti, ki so nadaljevali tradicijo grško-rimske umetnosti in arhitekture. Prav Arabci so bili tisti, ki so združili v neko celoto tisočletno tradicijo Grčije, Rima, Izraela in antičnega Bliznjega Vzhoda ter bogato civilizacijo Perzije, to se pravi popolnoma nasprotni si kulture.

Halifa = duhovni in posvetni vladarji muslimanov. Središče halifata v Španiji je bilo v mestu Cordoba.

Kriški rojak operni pevec v Argentini

Ucho Košuta-Carlos, po rodu iz našega Križa se je zelo uveljavil kot operni pevec v Argentini. Zlasti velikih uspehov je bil pred nedavnim deležen v operi Colon v Buenos Ayresu. Na sliki ga vidimo v glavni tenorski vlogi Mascanijeve opere »Cavalleria rusticana«, ki jo je pel v omenjenem opernem gledališču.

Kdo je prvi izumitelj strelovoda?

Benjamin Franklin velja za izumitelja sodobnega strelovoda. Vendar pa ni bil on prvi človek, ki je izdelal to koristno napravo. Znano je namreč, da je še pred njim in sicer leta 1774 neki Diwisch, ki je bil po rodu Norvežan, izdelal zelo zapleten strelovod. Ta Diwischeva strelovodna naprava je bila 43 metrov visoka in je imela obliko jambora. Po njej je bila speljana železna palica, ki se je razcepila v dvanajst vodoravnih krakov. Vsi kraki so bili spojeni z zabojev v zemlji. Iz tega zaboja pa je štrlelo 27 kopij. Zal ta izumitelj ni imel sreče s svojo napravo, saj je znanstveni svet ni hotel priznati in je zato prišla kmalu v pozabo.

Vendar pa ni bil niti Norvežan Diwisch prvi izumitelj strelovoda, kajti prav ta

ko je znano namreč, da so že stari Egipčani pred več kot tritisoo leti postavljali strelovode. Do te ugotovitve so prišli zgodovinarji po preučevanju dveh napisov na pročelju nekega svetišča v Edfu. Tam so služili temu namenu štirje visoki jambori. Drugi napis na razdejanem templju v Dendruhu opisuje šest metrov visok jambor, ki je služil kot strelovod. Ni pa nič gotovega, kako so ti strelovodi služili svojemu namenu. Znano je namreč, da so bili obloženi z bakrom.

Iz zgodovine vemo tudi, da je podobne strelovodne jambore dal postaviti Ramzes III. leta 1300 pred našim štetjem in sicer v svojem bivališču v Medinet Abu.

Človek mora živeti (Zgodba iz Južne Afrike)

Napisal afriški pisatelj Ezekiel Mphahlele

Pisec današnje črtice, Ezekiel Mphahlele je doma v Južni Afriki. V svojih delih opisuje prvotno bajno življenje domaćega prebivalstva. Po poklicu je učitelj istosčasno pa je tudi predsednik sindikata afriških umetnikov. V delu, ki ga objavljamo v današnji številki opisuje življenje južno-afriškega domaćina, ki se je povzpelo od dnuarja, preko prvega delavca do železnikega policista in se je po kratkem počitku na pridobljenih lovorikah zopet pogreznil v tisoletno afriško blato.

Khalima Zungu je bil železniški policist. Poklic mu je ugajal. Z zadovoljstvom je klical imena železniških postaj, ne da bi pri tem kaj več mislil. Njegov glas je bil močan in zavešal se je, da mu zelo pristojajo. Rad je prisluškoval, kadar so se ljudje pogovarjali o njem, zlasti če, če so govorili, da je lep in da mu policijska uniforma zelo pristaja.

Mnogi potniki so bolj podobni živini iz črede, je često premišljeval sam zase. Podobni so tisti živini, ki jo je nekoč sam pasel v pokrajini Zulu, seveda ko je bil še mlad fant. Tam je nekoč rešil dekle, ki jo je bežela čreda podrla na tla. Vedno se je postavljal s tem, da se je sam povzdignil in da je do tega došel na lastno pobudo. Potem ko je obrnil šoli hrbet, je odšel iz rodne vasi v pokrajini Zulu. Nekaj časa je delal v neki tekstilni tovarni, kasneje pa se je ukvarjal v gradbeništvu in pri gradnji cest. Postal je prvi delavec, a delavci so ga težko prenašali.

»Veste, žudno je,« je slišal nekoga izmed njih, kako je pripovedoval skupini poslušalcev, čemu naši ljudje tako upoštevajo besedo belega človeka in se je boje, svoje lastne zemljane pa podcenjujejo! Toda, končno je treba le živeti!

Zungu je v sebi vzgajal to življenjsko modrost potem, ko je pobegnil iz vaške šola. Naj drugi grajaajo tvoje početje, naj te zasramujejo in se ti celo smejejo; naj te kličejo na pomoč, ne upoštevaj jih; naj le trdiijo, da si ne zaslužiš svojega kruha častno in pošteno; prej ali slej se bodo tudi oni morali sprijazniti s trdim, mrlzim, neizpodbitnim dejstvom, da mora človek živeti.

Zungu odide iz tovarne na železnico

Doslej je Khalima Zungu obdeloval kamen, pesek in železo, sedaj obdeluje živa bitja. Kdor zna krepko zgrabiti kramp in zmlinčiti kamen v prah, tisti ga ne bo drobil v pesek, kadar bo hrulil ljudi, ki potujejo v Pimville, naj vstopijo na pivovillski vlak in ne na tistega, ki pelje proti Germistonu... Zungu je videl zelo različne ljudi in mnogi neprebavljeni vtisi so mu ostali v spominu. Prav danes je videl nekega moža z žensko, bržkone ženo, ki je bila precej višja od moža. Način, kako je z njim govorila in ravnala, mu je izdal, da je možak zares pod copato, da je eden izmed tistih, ki jih žene podijo čez vrtno ograjo, ali jih puste čakati pred vrati, če niso natanko opravili njihovih naračil.

Potem je bil tudi tisti grbasti možak. Kakšna bremena lahko naprti življenje in ta svet človeku samo zato, ker ne ve, da mora živeti človek. Prav gotovo ta grbec pripada tisti prenapeti, čudaški vrsti ljudi, ustvarjenih menda zato, da zabava druge, k tisti vrsti ljudi, ki vse svoje imetje razdajo beračem, da potem lahko gredo beračiji, dobe pa eno samo priznanje za vsa svoja dobra dela, to je grbo, potem pa — moj bog! — v kakšne nesreče so nas spravili beli ljudje! Si li na primer za časa prednikov videl moža zdravega prevdaka, ki bi bil že pri tridesetih ali štiridesetih letih plešast! Ta plešec jih gotovo nima niti štirideset za seboj. Kako neki je mogel postati tako nesramen, da je nagovoril njega, Khalima Zunguja, predstavnika železniške policije, kakor da bi imel pred seboj človeka iz svojega razreda? Nemara, se je domislil, je hotel človek s svojim širokoumnim vedenjem zasenčiti svojo smešno majhno postavbo in sramotno prezgodnjo plešo. Take norce je pač treba trpeti, kajti vprico njih se šele zares zaveš svojega dostojanstva. Naj bo že kakor koli, ni se uteignil ukvarjati z razredom, ki mu je možak očitno pripadal, z ljudmi, ki mnogo bero in tako malo znajo živeti.

Se mnogo drugih ljudi je ogledoval Zungu: kot trlico suho žensko dolgega obraza, ki se je ždelo, da je zapletena v večno vojno s samo seboj; majhnega de-

čka, ki se je v njegovi prisotnosti skrtil pod materino ogrinjalo — celo otroci so začutili njegovo veličino! — potem okroglega debeluha z zalitim tilnikom, ki si je utrdil pot skozi gnečo kakor navita igrača in nesramno švigal kot čebela na okrog. Tako navadno hodijo tisti, ki jih je obsedel denar, je premišljeval Zungu Seveda, živeti hočejo, kakor on. Toda tak ljudje podležijo v lovu za življenjem navadno mnogo prej, preden so sploh začeli živeti. Morda je bil možak celo eden izmed onih, ki so doraščali zaviti v puh in ki trajajo svoj čas tako, da z loparji tolčejo žogo ali po plesiščih ob zvokih nerazumljive glasbe zvijajo svoja telesa. Zares smešno! Sami slabši so in vse njihovo znanje jih ne zboljša niti za las. Toda naj žive zavoljo mene, če že morajo živeti...

Zungu bi se rad oženil

Khalima Zungu je vedno bolj spoznaval, da mora najti nekaj, kar mu bo pomagalo izpolniti namen življenja. Doslej še ni resno mislil na poroko. Enkrat ali dvakrat je bil zaljubljen, ker pa je bil kljub spoštovanju ženske deklislo plah, zgodbe niso trajale dolgo. Hotel opravičiti svojo plahost, se je venomer prepričeval, da mu ženska še ni potrebna; lahko se svojega življenja pošteno radosti, tudi če ga ne deli z družico. Vendar pa si je predstavljaj in je upal, da mu bo nekoč le prišla na pol poti nasproti taka ženska, ki jo bo lahko osvojil, ne da bi mu bilo treba premagati svojo plahost. Vedel je, da ima kaj malo možnosti, pa vendar — upal je...

In ponudila se mu je priložnost, ko je neka potnica zamudila zadnji vlak in je morala prenočiti na postaji.

Zungu se ji je prižal in takoj začutil da nje nečisto simpatijo. »Smolno imate. Upam, da niste od daleč. To je bil zadnji vlak, naslednji pripelje šele ob treh jutraj!«

Obupano je vzdihnila potnica. »Iz Izande sem. Danes, torej, ne bom več prišla domov. Morala bom pač počakati na jutranji vlak.«

»Prepovedano se je zadrževati ponoči na postaji,« je Zungu nekoliko togo odgovoril.

ril. Imel je opraviti z boljšo damo, toda predpisi so predpisi.

»Nikogar ne poznam tukaj. Kam naj grem?«

»Prav to sem vas hotel vprašati,« je odgovoril z rahlim privzokom škodoželjnosti...

In Zungu je povedel žensko v svojo sobo, zakuril je ogenj in vedel se je zelo gostoljubno.

Po odhodu vlaka se je Zungu vrnil k ognjišču. Prasketanje ognja, plapolanje švigajočih plamenov, ki so veselo in poželjivo lizali pečico, prijazna toplota: vse je bilo ubrano na njegovo nastojenje. Življenje je podobno čarobni preprogi, o kateri je bil slišal v šoli... Nosi te zdaj svet preko ostrih, strašnih sten, skozi bo-deče trnje in pragozdove v temna, skrivnostna kraljevstva, ko že meniš, da boš padel smrti v žrelo, zatem pa te spet ponese v smehljajočo se svet, plavaš v vonju lepo dišečih cvetlic, se opajaš s sladkimi, grenkimi in grenkosladkimi sadeži — in čarobna preproga te nese dalje — in nihče ne ve, kam. Pač tja, kjer se končuje vse: človek mora živeti; Zungu se je zavedel, da ga je minil občutek praznine, tisti nedoločni občutek nesmiselnosti, ki ga je včasih prevzemal. Smehljajoča se obličje ženske, iz katere je sijala prisrčna hvaležnost in očitno občudovanje ter njen prijazni in zaupljivi glas sta ga napolnila z občutkom za lepoto življenja. In vedel je, da ga je zemel pri-nesla čarobna preproga...

Zungu se poroči

Cez tri tedne se je Zungu poročil. Zena je bila bogata, zato je zapustil službo. Sprva se je preživljal s svojim, kasneje pa z ženinim denarjem.

Lahka stvar je bila najti ženo, je premišljeval. Sedaj je živel v svetu izobilja — človek končno mora živeti.

V tem izobilju je začel Zungu popivati. Pastorki so se mu začeli posmehovati. Očitno so mu, da je starokopiten, nevliziran in domišljav. Zakon se je začel krhati zavoljo pijančevanja in prepirljivega odnosa med »boljšim« razredom, ki mu je pripadala žena in med razredom preprostih ljudi, h kateremu se je prišteval Zungu. In nekega dne, ko se je

vrnil pijan domov, se je zgodilo sledeče:

Trkal je in trkal, toda vrata so ostala zaprta. Tresel je kljuko, toda vrata so ostala zaprta. Začel je brečati v vrata in se vanje oprliti z rameni, da mu je teknel pot z obraza. Tedaj šele se je domislil, da ima svoj ključ, ki ga je bil dal napraviti prav za take priložnosti. Glasno je vpil, ko je stopil čez prag — toda hiša je bila prazna. Odsel je v spalnico. Tam je stala samo prazna-omara in ničesar drugega. Prazna hiša mu je mogla povedati samo njegovo lastno turborno zgodbo. Zvalil se je po tleh in oblezal kot brezupna razvalina... On, Khalima Zungu, bivši nameščene železniške policije, jim bo že pokazal! Pobrali so iz jajca beljak in rumenjak, sedaj pa ga vlečejo za nos s prazno lupino! Do tal bo požgal to prazno lupino, pa čeprav bi moral živ zgoreti v njej. In odsel je po bencin, ga razlil po tleh, nato pa zažgal. Ko so plameni divjali in se plapolaje igrali, je stal negibno kot kip. Potem se je spomnil šole, kjer so mu pripovedovali o peklju. Da, tak mora biti pekel. Pôdoba je bila zares peklenska in sam se je lepo prilegal vanjo. Bilo je, kakor da bi bil edini grešnik — kolikor je bil sploh grešnik — za katerega gori peklenski ogenj. Toda, živeti pa vendar mora!

Kasneje si je zgradil bajto iz valovite pločevine. Ta stoji ob vznožju griča. Zgradil jo je z lastnimi rokami. In zdaj ga, kakor da bi bil edini grešnik — kolikor je bil sploh grešnik — za katerega gori peklenski ogenj. Toda, živeti pa vendar mora!

Proslave ob obletnici padca fašizma

► V Trstu je bil ustanovljen enotni mladinski antifašistični odbor

► Antifašistično zborovanje na Garibaldijevem trgu v Trstu

Obletnica padca fašizma — 25. julij — je imela zlasti letos poseben pomen. Zato so tej obletnici razne protifašistične organizacije, in zlasti partizanska organizacija ANPI, posvetile mnogo večjo pozornost kot pa v prejšnjih letih. Letošnje proslave, kjer koli so se vršile, so imele manifestativni pomen, zlasti se ker so soupadale z odločno borbo, ki so jo antifašistične sile po vsej Italiji vodile prav v tistih dneh proti temnim silam reakcije. Šlo je obenem za proteste proti poskusom ponovnega obnavljanja fašizma in njegovega sodelovanja z bivšo Tambronijevno vlado.

Na obletnico padca fašizma je priredila demokratična občinska uprava v Dolini svečan sprejem na županstvu, katerega so se udeležili bivši partizanski borci, aktivisti osvobodilnega gibanja, vdove in sirote padlih partizanov in druge osebnosti. Na sprejemu je govoril tudi dolinski župan tov. Lovriha.

Tudi v Miljah je bila protifašistična manifestacija. Občinski svet devinsko-nabrežinske občine pa je prav na ta dan imel izredno sejo, na kateri so razni govorniki govorili o pomenu osvobodilnega gibanja in borbe proti fašizmu. (O tej seji poročamo tudi na drugi strani lista.)

Preteklo soboto zvečer pa je priredila tržaška ANPI zborovanje na trgu Garibaldi v Trstu. Na zborovanju so govorili tov. Postogna, Sisković in Sema. Sle. dnji je govoril namesto senatorja Sechie, ki je bil prvotno naivljen, a ni mogel priti v Trst zaradi drugih obveznosti. Vsi trije govorniki so se zavzemali zlasti za najširšo antifašistično enotnost in tesno povezavo med slovenskimi in italijanskimi antifašističnimi silami.

V Trstu je bil ustanovljen tudi poseben mladinski antifašistični odbor, ki je pristopil k sorodnemu vsedržavnemu odboru. Zelo pozitivno je zlasti dejstvo, da so k temu tržaškemu odboru pristopili mladinci in mladinke Italijanske republikańske stranke, Socialistične stranke, Zveze komunistične mladine, Židovski mladinski krožek, Studentovsko združenje «Oberdan», univerzitetno združenje «Unione Gogliardica Ita.

Novi občinski svetovalec

S smrtjo tovariša dr. Savojvica je bilo izpraznjeno eno mesto Komunističnega občinskega sveta v Trstu. Kandidat, ki naj bi to mesto zasedel je tov. Viktor Bogatec iz Kriza. On je namreč med neizvoljenimi kandidati prejel največ preferenčnih glasov. Toda tov. Bogatec je sklenil, da se temu mestu odreče, ker je preveč zadržan pri svojem delu in se torej ne bi mogel v dovoljni meri posvetiti dolžnostim, ki jih imajo občinski svetovalci. Zato bo izpraznjeno mesto zasedel tovarš Lucijan Padovan iz Trebe.

Tovariš Padovan je dobro znan, na le v svoji rojstni vasi, kjer aktivno deluje in kjer je sekretar sekcije, temveč na Tržaškem sploh, saj je tudi član Federalnega komiteja in se je kot slovenski delegat udeležil tudi zadnjega vsedržavnega kongresa KPI, na katerem je tudi govoril.

Tovariš Padovan je že star aktivist naše partije, četudi je po letih še mlad. Aktivno je sodeloval tudi v osvobodilni borbi. Novemu občinskemu svetovalcu čestitamo ter mu želimo mnogo uspehov pri delu, ki ga čaka v tržaškem občinskem svetu.

3. in 4. septembra bo v Borštu praznik

DELA in drugega komunističnega tiska

Priredijo ga sekcije dolinske občine.

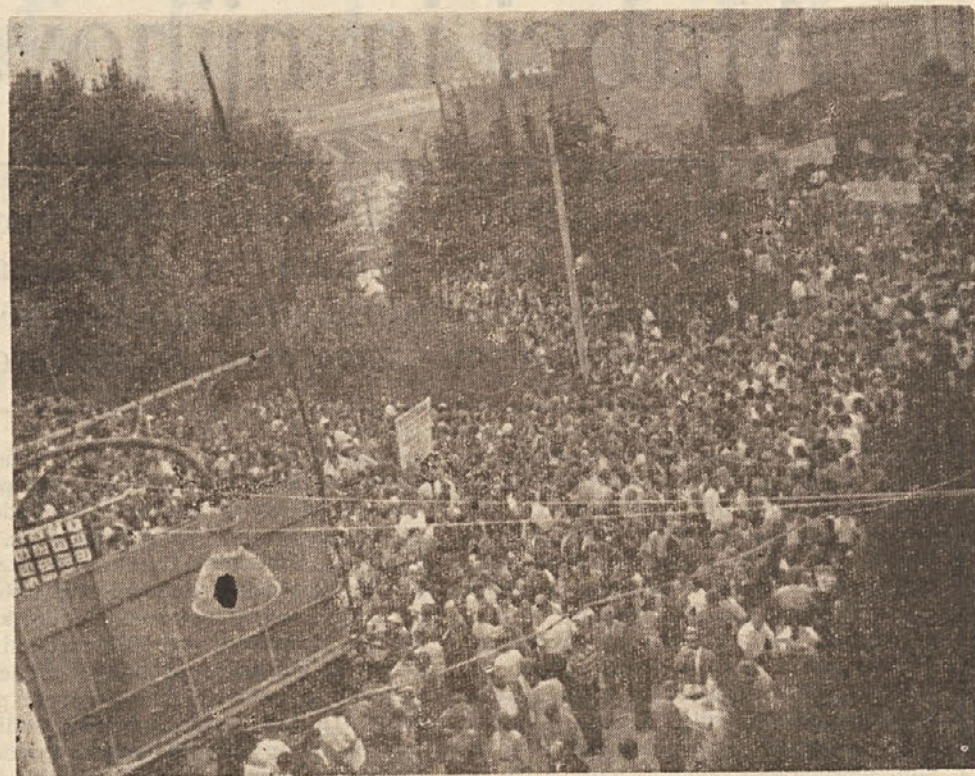
Program bo obsegal: nastop pevskih zborov, dolinskih «Avenikovcev», pevsko-glasbene skupine iz Podonjlerja in godbe na pihala iz Brega.

Sodeloval bo tudi orkester iz Pončane.

Oba večera bo tudi

ples

Festival na Pončani

Tudi letos bo v parku na Pončani tradicionalni festival glasila KPI «l'Unità» in ostalega komunističnega tiska. Za festival vlada veliko zanimanje. Bogat in zelo pester spored bo nedvomno privabil tisoče in tisoče obiskovalcev. Komunistični tisk vabi na festival vse antifašiste in demokrate, Slovence in Italijane in želi, da bi se na tem festivaluše bolj utrdila bratska enotnost med tuževčimi državljani, med Slovenci in Italijani, za to da se zagotove naši deželi pogoji za nadaljnje in boljše demokratično ter mirno sožitje. Naj prispeva tudi letošnji festival tiska, ki se vrši v ozračju bratskega sožitja in miru, novo upanje in naj okrepi vero v zmago stvari miru, svobode in gospodarskega razvoja! To je voščilo koordinacijskega odbora festivala. Na gornji sliki: pogled na veliko festivalsko manifestacijo, ki se je vršila preteklo leto v istem parku na Pončani

Za čvrsto organizacijo komunistične mladine

Novo vodstvo Avtonomne tržaške federacije ZKMI

Pred kratkim se je sestel novoizvoljeni federalni komite Zveze komunistične mladine v Trstu ter iz svoje srede izvolil novo vodstvo. V novem tajništvu ZKMI so sledeči tovariši: Giorgi-Jurjevič Fabio, Zuljan Bruna, Monti Claudio, Deferrini Renzo, Crescenzi Franco in Monio Dario; sekretar federacije pa je tov. Perini Sergio. Medtem so bile porazdeljene tudi funkcije tovaršem in je tako novo vodstvo praktično začelo delovati.

Na kongresu federacije ZKMI so bili izvoljeni tudi trije delegati, ki bodo zastopali tržaško komunistično mladino na vsedržavnem kongresu ZKMI, ki se bo vršil, kot kaže, v pozni jeseni. Delegati so tovariši: Perini Sergio, Giorgi-Jurjevič Fabio in Gina Capato.

Zaradi pomanjkanja prostora nismo mogli v prejšnji številki objaviti tajniškega poročila, ki ga je poslal na tržaškem kongresu ZKMI tovarš Perini, zato objavljamo danes izvešček iz tega poročila. Četudi je od kongresa poteklo že nekaj časa, je problematika, ki jo obravnava omenjeno poročilo povsem aktualna.

Iz tega poročila, ki ga je poslal tov. Perini povzemamo naslednje:

«V zadnjem času se je mnogo razpravljal o mladinskih problemih. Mnogo se je pisalo

vrstitev antifašizma in demokratičnega čuta, za krepitev internacionalizma in bratstva Slovencev in Italijani. Zato je v Trstu močna mladinska organizacija. Samo v letošnjem letu je bilo na novo vpisanih 250 novih članov. Toda politično je še nadaljnje prizadevanje za napredovanje na tem polju. V mladinsko komunistično organizacijo je treba vključiti še mnogo novih članov in novih nove mladinske kroge.

Se posebej je naglasil potrebo po izboljšanju delovanja študijskega mladinskega kroga, zlasti na univerzitetni. Zato pa se postavlja pred mladinsko organizacijo tudi nujnost da pravilno tolmači težnje in zahteve mladine. In prav zaradi tega tudi potrebno, da ZKMI, tudi v Trstu, postane bolj prožna, takda, da bo boljše odgovorila zahtevam sodobne mladine, tako bo ZKMI vedno bolj priljubljena, in borbena in aktivna, tako v Trstu kot v Italiji, na splošno, napredovala v miru, demokraciji in socializmu.

Moderna oprema v tržaški bolnici

Jeseni bo tržaška Glavna bolnišnica dobila potrebne naprave za opremo modernega oddelka, ki bo opravljal operacije. S tem bo moč delati tudi ruske posege na odprtem robu. Dosti bolnikov, ki so dosegli te operacije morali hoteli v Bologno in Turin, bodo sli slej tega zdravljenja lahko ležni doma.

Bolnišnica bo dobila novo stroj, ki je nekakšna umetna sestava pljuč in sira in omogoča brvni obtok izven telesa. Stroj ima tudi napravo, ki omogoča zmanjšati telesno toploto med operacijo na 9 stopinj. Če se srce za zaradi tega ustavi, je v moč po tem opraviti operacije, ki trajajo tudi 30 do 40 minut, kar je bilo do sedaj nemogoče.

Umetna ledvica, ki jo bo bolnišnica tudi dobila, omogoča novitev delovanja v tem organu po operacijah in jo bo uporabljal pri pravih ledvičnih boleznih.

Drugi aparati in stroji bodo omogočali merjenje vseh parametrov, ki nastajajo v kritičnem, in izgube krvi. Z njihovo pomočjo bo moč delati tudi pri roki vse potrebne operacije, danke o tem in se ravnati po njih med operacijo.

Vso to novo dragoceno opremo je bolnišnica dobila iz Tržaške mestne hranilnice.

Kongo je postal neodvisna in suverena država

- Imperialistične spletke proti neodvisnosti mlade republike
- Atentat proti celovitosti države
- Komentar moskovske „Pravde“ o nedavnih dogodkih v tej mladi afriški državi

KONKO, najmlajša neodvisna država na svetu, spada med največje afriške države, saj njena površina meri 2.336.892 kvadratnih kilometrov. Ta država je torej približno 80-krat večja od Belgije, ki se je do nedavne ga lastila gospodovanja nad njo. Kljub površinski razsežnosti pa ima Kongo razmeroma malo prebivalcev in sicer komaj okrog 12 milijonov. Prebivalstvo v deželah Konga se ni moglo razmnožiti zaradi številnih in neprestanih bojov med posameznimi plemeni in zaradi odvažanja sužnjev v tuje dežele, zlasti v Ameriko. Zato so še danes na področju Konga velikanski pragozdovi, kamor še ni stopila človeška noga.

Kongo je bil znan že v 15. stoletju, vendar pa se je kolonizacija na njegovem področju začela šele v drugi polovici 19. stoletja. Leta 1876 je belgijski kralj Leopold II. uspostavil v Bruslju posebno družbo za «civiliziranje Afrike», ki se je kasneje preimenovala «Mednarodna družba za Kongo». Kasneje so razne evropske kolonialne sile, rekli bi, tekmovalle med seboj v tem, katera si bo pri lastila večji del teh bogatih dežel. Več ali manj obširnih posestev so si prisvojili poleg Belgijcev tudi Francoski, Portugalski in Nemci. Največji del pa je seveda ohranila Belgija, ki je leta 1885 proglasila suvereno državo na čelu katere je bil imenovan seveda belgijski kralj Leopold II.

V času prve svetovne vojne se je področje belgijskega Konga še povečalo s priključitvijo nemške afriške posesti in leta 1919 je Belgija dobila mandat tudi nad ozemljem dežele Ruand-Urundi. Vse to se je dogajalo kljub odločnemu nasprotovanju domačega prebivalstva in kljub protestom, ki so prihajali od raznih krajev sveta.

Ves čas svojega gospodovanja nad tem ozemljem, je Belgija vladala s silo. Teror kolonizatorskega režima je bil v vseh letih gospodovanja zelo hud. Domače prebivalstvo je živelo v največji bedi in v popolnem brezpravju. Številne upore domačega prebivalstva je Belgija vedno v krvi zadušila. Kljub temu pa ni zamrlo gibanje za osvoboditev izpod zadrževalnega jarma. Leta 1959 so po vsej prostrani deželi izbruhnili veliki nemiri, ki so bili odločilni pomena. Kulturno združenje domačega prebivalstva je tedaj še odločneje zahtevalo demokratske svobode. In to je končno prisililo belgijske kolonialne sile, da so kljub vsemu morali popustiti. Vendar je vse to šlo zelo počasi, saj so bili današnji voditelji Konga še pred nedavnim v zaporu. Kon-

čno pa je le prevladala volja domačega prebivalstva. Seveda so kolonizatorji do zadnjega poskušali vse močeno zadržati, da bi ohranili svoje posesti. To nam potrjujejo tudi največje rokovalke, do katerih je prišlo že potem, ko je bila proglašena popolna neodvisnost Konga.

V prvi dobi belgijske okupacije je bil glavni vir dobička kavčuk. Z domačim prebivalstvom, ki so ga kolonizatorji silili, da ga nabiralo po gozdovih, iz soka neke ovijalke, so ravnali, kot so bili vajeni ravnati s sužnji. Toda kmalu so postale važnejše podzemsko bogastvo rude. Na jugu kolonije so Belgijci odkrili velika rudna bogastva, kositer, železo, kobalt, diamante, svinco in cink. Posebno važen pa je postal zlasti v zadnjem času uran, redka kovina, ki daje atomsko energijo. Zaradi urana se za Kongo zanimalo zlasti ZDA, ki se trudijo, da bi se tovrstno rudarstvo v tej deželi simbolično razvilo.

Kongo je že prvi dan svoje neodvisnosti znašel v silno težkih pogojih. Imperialisti, ki so bili sicer prisiljeni popustiti in priznati državi neodvisnost, so se poslužili vseh mogočih sredstev za to, da bi deželo še nadalje obdržali v svojih krempljih in da bi se nadalje neomejeno izkoriščali velika naravna bogastva, ki se v tej veliki deželi nahajajo. Zato pa je prišlo do hudih pretresljajev, tako po proglasitvi neodvisnosti. Prišlo je do uporov mlademu državnemu vodstvu, do poskusa atentata na predsednika vlade Lumumba, do nerodov med priseljenci in domačim prebivalstvom, ker je povzročila paničen beg tujcev v sosednje dežele in končno, seveda, do posega belgijske vojske, ki bi bila, po predhodnem dogovoru, morala v najkrajšem času zapustiti deželo. Imperialisti so poskrbeli tudi za to, da so pripravili svoje agente na to, da so sklenili odtrgati najbogatejši del dežele, Katanga, od matičnega ozemlja in proglasili to deželo kot neodvisno od Konga in pod nadzorstvom Belgije.

Prenadolglo bi se zavleklo, ako bi hoteli podrobneje naštevati vse, kar se je samo v zadnjem mesecu dogajalo v Kongu.

gre od leta 1949 do 1953. To obdobje označuje povečanje mednarodne napetosti, ustvaritev blokov proti Sovjetski zvezi (NATO), politika takojšnje osvoboditve Vzhodne Evrope. Ta doba se je končala z vojno, ki pa je bila neuspešna, kajti v tej dobi je zmagala revolucija na Kitajskem. V tej dobi je prišlo tudi do prve atomske razstrelitve v Sovjetski zvezi, kar je močno pretreslo nasprotne sile.

gre od leta 1953 do 1957. To dobo označuje atomsko uravnoteženje in je omogočilo takojšnje razreševanje vseh mednarodnih sporov. Tudi v tem obdobju so sile hladne vojne poskušale svojo moč z napadom na Egipt in s protirevolucijo na Madžarskem. Toda brez uspeha. Sovjetski Sputnik, je pomenil preokret na področju uravnoteženja svetovnih sil.

Danes se nahajamo v četrtem obdobju hladne vojne. Današnja doba predstavlja hudo krizo politike hladne vojne.

Govori se, da je bila hladna vojna premagana od ZSSR. To seveda ni res, kakaj ZSSR ni nikoli grozila z vojno nobeni državi. Toda hladna vojna pomeni: pripravljati agresivno vojno. Sovjetska vlada pa je vedno zagovarjala mir in je prisilila tudi vlado Velike Britanije in Francije ter Izraela, da so se umaknile iz Egipta, ustavila je tudi ameriško intervencijo v Libanonu in v Iraku.

Zato je hladna vojna na zatonu. Zato pa so reakcionarne sile izmislele trditve, da je mirno sožitje treba tolmačiti kot borbo med dvema nasprotnojučima ideologijama, ki pa da se ne sme voditi na osnovi hladne vojne temveč z dokazovanjem kakšne koristi ima en sistem pred drugim. Nesmiselna je pretežna, nesmiselna upanje, da se bodo ZSSR in druge socialistične dežele odpovedale svoji ideologiji in da bi se povrnile h kapitalističnemu sistemu samo zato, da bi napravile uslugo kapitalizmu.

G. DADYANTES
(Povzeto iz revije
«International Affairs» št. 6/60:5)

Pretekli četrtek je prisel v Kongo generalni sekretar OZN Hammarskjöld. V prestolnici mlade kongoške neodvisne republike so ga množice navdušeno sprejele. Ob tej priliki je bila v prestolnici velika patriotska manifestacija. Del manifestantov nam prikazuje tudi gornja slika.

Štiri obdobja hladne vojne

▲ Hladno vojno so povzročili monopoli zato, da bi povečali svoje dobičke

Izraz za hladno vojno je skoval ameriški finančnik Bernard Baruch in ne pomeni samo propagande proti socialističnim deželah, temveč je njegov pomen mnogo širši, kajti pogubonane posledice hladne vojne se odražajo tako v gospodarskih kot v političnih in kulturnih odnosih in v medsebojnih stikih med narodi, in tratenju javnega denarja za oboroževanje, za postavljanje vojskih oporišč v tujini, v preletavanju zrakoplovov z atomskimi bombami, v izkoriščanju znanstvenih odkritij v vojne namene, v jedrskih preiskavih, ki zastupljajo ozračje, sožitje trgovinske izmenjave itd.

Na diplomatskem področju je hladna vojna privedla do zamenevja poklicnih diplomatov z generali. Hladno vojno je hotel pohlep monopolistov, zato da bi ohranili svoje masne dobičke, ki jih imajo od proizvajanja jedrskega orožja in zato, da bi zavirali napredek v zgodovini ter

usilili stari red narodom, ki jih nočejo več slepo poslušati. Ističasno pa monopolisti trde, da propagande proti socialističnim deželah, temveč je njegov pomen mnogo širši, kajti pogubonane posledice hladne vojne se odražajo tako v gospodarskih kot v političnih in kulturnih odnosih in v medsebojnih stikih med narodi, in tratenju javnega denarja za oboroževanje, za postavljanje vojskih oporišč v tujini, v preletavanju zrakoplovov z atomskimi bombami, v izkoriščanju znanstvenih odkritij v vojne namene, v jedrskih preiskavih, ki zastupljajo ozračje, sožitje trgovinske izmenjave itd.

Sputnik je povzročil preokret

Tretje obdobje hladne vojne gre od leta 1953 do 1957. To dobo označuje atomsko uravnoteženje in je omogočilo takojšnje razreševanje vseh mednarodnih sporov. Tudi v tem obdobju so sile hladne vojne poskušale svojo moč z napadom na Egipt in s protirevolucijo na Madžarskem. Toda brez uspeha. Sovjetski Sputnik, je pomenil preokret na področju uravnoteženja svetovnih sil.

Danes se nahajamo v četrtem obdobju hladne vojne. Današnja doba predstavlja hudo krizo politike hladne vojne.

Govori se, da je bila hladna vojna premagana od ZSSR. To seveda ni res, kakaj ZSSR ni nikoli grozila z vojno nobeni državi. Toda hladna vojna pomeni: pripravljati agresivno vojno. Sovjetska vlada pa je vedno zagovarjala mir in je prisilila tudi vlado Velike Britanije in Francije ter Izraela, da so se umaknile iz Egipta, ustavila je tudi ameriško intervencijo v Libanonu in v Iraku.

Zato je hladna vojna na zatonu. Zato pa so reakcionarne sile izmislele trditve, da je mirno sožitje treba tolmačiti kot borbo med dvema nasprotnojučima ideologijama, ki pa da se ne sme voditi na osnovi hladne vojne temveč z dokazovanjem kakšne koristi ima en sistem pred drugim. Nesmiselna je pretežna, nesmiselna upanje, da se bodo ZSSR in druge socialistične dežele odpovedale svoji ideologiji in da bi se povrnile h kapitalističnemu sistemu samo zato, da bi napravile uslugo kapitalizmu.

Prenadolglo bi se zavleklo, ako bi hoteli podrobneje naštevati vse, kar se je samo v zadnjem mesecu dogajalo v Kongu.

gu in okrog njega, vse o čemer se je toliko pisalo in toliko govorilo. Vse to je zapopadeno v komentarju, ki ga je sredi julija objavila moskovska «Pravda» in v katerem je med drugim rečeno, da je imperialistična intervencija v Kongo mnogo več nego samo nesramna imperialistična zarota proti mladi suvereni republiki. Intervencija je plod že vnaprej prestudiranega načrta imperialistov in kolonialistov tako proti varnosti narodov kot proti svetovnemu miru. Da je tako potrjujejo kazni. In teh je neskončno dolgo vrsto. Hrup, ki so ga imperialisti povzročili v zvezi z doždevno nevarnostjo belecev, je služil kot sredstvo za odvračanje pozornosti javnega mnenja od zarote, ki so jo te temne imperialistične sile že dali časa snovale. Zato pa je prišlo celo do tega, da so te sile skušale doseči, naj bi OZN sprejela pod svojo zaščito napadalce ne pa napadence.

Vedno bolj očitno prihajajo na svetlo dokazi kriminalne imperialistične zarote proti tej neodvisni afriški deželi. Izmišljotine, ki so jih prvotno razširile nekatere ameriške in belgijske tiskovne agencije glede prošnje kongoške vlade, naj bi ZDA in Belgija poslali svoje čete v deželo, so se izkazale kot neresnične. V protislovju s hrupom v zvezi z nevarnostjo, kateri naj bi bili izpostavljeni Evropejci, so tako ameriški kot angleški uradni glasniki izjavili, da ni nihče od Američanov ali Angležev utrpel nobene škodo. Edini razlog, zaradi katerega so kolonialisti imeli za potrebno dvigniti ta provokatorski hrup, je bil v tem, da so skušali najti opravilo za nadaljnje razširjanje dežele in za neomejeno izkoriščanje velikega naravnega bogastva, ki se nahaja v tej prostrani deželi. Tako zaključuje svoj komentar moskovska «Pravda».

Za tem pa je prešel k obravnavanju krajevnega položaja in poudaril, da se je ZKMI v Trstu vedno borila in se bori proti vsem nacionalizmom, za uč-

Promet v tržaški luki

V prvih starih mesecih letos je promet v našem pristanišču dosegel 800.000 ton, lani v istem času pa 465.000 ton. To pomeni, da je od lani do letos narasel v tem obdobju za 335 tisoč ton. Aprila letos je prispevalo v Trst 105.000 ton premoga, rudnin in železnih odpadkov, 10600 ton lesa ter le 6000 ton žita in oljnih semen. Marca je teh bilo 123.000 ton. Nakladanje blaga na ladje se je povečalo za 25.000 ton, če ga primerjamo z letošnjim marecem, ko je celotni promet dosegel 265.000 ton. Vse promet čez Trst, ne samo tisti, ki je šel preko Splošnih skladišč, je v aprilu znatno presegel 400.000 ton. Marca je znašal 489.000 ton.

Maja je odrinilo iz našega pristanišča 108 ladij. Aprila je bilo 125 odhodov. To zmanjšanje je treba pripisati izpadku prometa s kraji ob Rdečem morju.

POLETNA PRODAJA ČEVLEV

Largo
Barriera Vecchia
5 - 6